

DET UNIKKE BORNHOLM –
VÆKST
VIA KREATIVITET OG KVALITET

APRIL 2006

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. FORORD	3
MEDLEMMER AF DET MIDLERTIDIGE VÆKSTFORUM FOR BORNHOLM	4
2. INDLEDNING	5
MÅLET MED ARBEJDET I DET MIDLERTIDIGE VÆKSTFORUM	5
DE PRIORITEREDE INDSATSOMRÅDER	6
3. BORNHOLMS UDGANGSPUNKT	7
BORNHOLMS ERHVERVSSAMMENSÆTNING	7
4. VISION	9
DET UNIKKE	9
VÆKST	9
KREATIVITET	9
KVALITET	9
OPFØLGNING PÅ VISIONEN	9
5. PRIORITEREDE INDSATSOMRÅDER	11
A. TVÆRGÅENDE RAMMEBETINGELSER	11
<i>Indsatsområde 1: En strategisk erhvervsindsats</i>	12
<i>Indsatsområde 2: Trafikal tilgængelighed</i>	13
<i>Indsatsområde 3: Markedsføring af Bornholm</i>	14
B. MENNESKELIGE RESURSER	15
<i>Indsatsområde 4: Styrkelse af det generelle uddannelsesniveau</i>	15
<i>Indsatsområde 5: Styrkelse af virksomhedernes uddannelsesindsats</i>	16
<i>Indsatsområde 6: Tiltrækning af kvalificeret arbejdskraft</i>	17
C. INNOVATION	18
<i>Indsatsområde 7: Innovation skal fremmes på bornholmske vilkår</i>	18
D. INFORMATIONSG- OG KOMMUNIKATIONSTEKNOLOGI	19
<i>Indsatsområde 8: Styrket anvendelse af IKT i virksomhederne</i>	19
E. IVERKSÆTTERI	20
<i>Indsatsområde 9: En styrket iværksætterindsats</i>	20
6. DEN VIDERE PROCES	21
STATUS	21
BILAG A: IGANGSATTE ANALYSER	23
A. OVERSICHT OVER EKSISTERENDE RELEVANTE ANALYSER	23
B 1. TURISMESTRATEGI.....	25
B 2. ANALYSE OM BORNHOLM I KULTUR- OG OPLEVELSESØKONOMIEN	26
C 1. INTERVIEWRUNDEN MED BORNHOLMSKE VIRKSOMHEDSLEDERE.....	27
C 2. PRIORITERINGSSEMINARET 20. FEBRUAR 2006	28
D. KOMMENDE ANALYSER	28

1. FORORD

Dette strategioplæg er resultatet af et halvt års engageret arbejde i Det midlertidige vækstforum for Bornholm. Strategioplægget er et faktagrundlag og et diskussionsoplæg, der skal bruges af det permanente vækstforum for Bornholm. Det permanente vækstforum skal nemlig som én af sine første opgaver udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi med udgangspunkt i øens rammevilkår og erhvervsspecialisering.

Regeringen har et mål om at styrke erhvervslivets udvikling i hele Danmark. Etableringen af de regionale vækstfora er ét af midlerne til at nå målet. Hver af de fem danske regioner nedsætter således permanente regionale vækstfora pr. 1. april 2006, hvor politikere, erhvervsliv, videninstitutioner og arbejdsmarkedets parter arbejder tæt sammen for at fremme vækstvilkårene. Bornholm, der hører under Region Hovedstaden, bliver eneste sted i landet med sit eget ”lokale” vækstforum.

Vi er meget tilfredse med, at det har været muligt at etablere et særligt vækstforum for Bornholm - og ikke mindst at Bornholm er blevet sidestillet med de øvrige vækstfora i forberedelsesfasen, hvor der har været afsat 1 mio. kr. til analyser i hvert af de nedsatte vækstfora.

Det midlertidige vækstforum for Bornholm har arbejdet målrettet siden konstitueringen 27. september 2005, og vi har lagt vægt på at få en fælles forståelse af de muligheder og udfordringer, der ligger for at styrke øens fremtidige udvikling.

Medlemmerne af Det midlertidige vækstforum har været samlet til i alt fire møder, hvor en lang række tidligere rapporter og nye analyser er blevet fremlagt og diskuteret. Der har været virksomhedsinterviews, der er kommet forslag til mål og visioner, og der er blevet prioriteret. Alt i alt en givende og spændende proces, der lover godt for det fortsatte samarbejde i det permanente vækstforum.

Vi håber, at dette slutprodukt fra Det midlertidige vækstforum for Bornholm vil virke som inspiration til den videre proces med formuleringen af øens fremtidige erhvervsudviklingsstrategi.

På vegne af Det midlertidige vækstforum for Bornholm.

Lars Nørby Johansen
formand

/

Bjarne Kristiansen
næstformand

MEDLEMMER AF DET MIDLERTIDIGE VÆKSTFORUM FOR BORNHOLM

1. Direktør Lars Nørby Johansen (*formand*)
2. Borgmester Bjarne Kristiansen, Bornholms Regionskommune (*næstformand*)
3. Kommunalbestyrelsesmedlem Thomas Thors, Bornholms Regionskommune
4. Tidl. Regionsrådsmedlem Torben Andersen, Bornholms Regionskommune
5. Kommunalbestyrelsesmedlem Steen Colberg Jensen, Bornholms Regionskommune
6. Tidl. Regionsrådsmedlem Birger Rasmussen, Bornholms Regionskommune
7. Kommunalbestyrelsesmedlem Annelise Molin, Bornholms Regionskommune
8. Direktør Peter Billing, Center for Regional- og Turisemeforskning
9. Konstitueret leder Karin Topsø Larsen, Bornholms Akademi
10. Rektor Laust Joen Jakobsen, CVU Storkøbenhavn
11. Fhv. Rektor Lene Vestervang Olsen, Bornholms Erhvervsskole
12. Direktør Jane Wickmann, Teknologisk Institut
13. Direktør Lone Njor, HORESTA
14. Fhv. Formand for Destination Bornholm, Elly Wolff
15. Gårdejer Thor Gunnar Kofoed, Nexø
16. Tømrermester Einar Toft Kofoed, Lobbæk Byggeforretning ApS
17. Malermester Erik B. Jensen, Gulvspecialisten ApS
18. Hoteldirektør Karsten Christensen, Hotel Romantik
19. Adm. direktør Peter Vesløv, BornPoultry A/S
20. Formand for Bornholms Erhvervsråd, Adm. direktør Klaus Nielsen, Espersen A/S
21. Vognmand Erik Jørgensen, Ole Holm Transport & Spedition
22. Områdedirektør Ole Ligaard, Nordea Bank
23. Formand Ernst Jensen, LO
24. Direktør Steen Nielsen, Jensen Denmark A/S, DI

Observatør udpeget af det regionale arbejdsmarkedsråd

- Afdelingsformand Kirsten Lyberg, HK

Særligt indbudte gæster

- Joan Erlandsen, medlem af Folketinget (V)
- Jeppe Kofod, medlem af Folketinget (S)

2. INDLEDNING

Lov om erhvervsfremme fastlægger nye rammer for den regionale erhvervs politik. Den centrale nyskabelse er de regionale vækstfora, som samler region, kommuner, erhvervsorganisationer og videninstitutioner i en fælles koordineret indsats for at fremme den regionale erhvervsudvikling.

Der har blandt amtsråd, kommuner, erhvervsliv og arbejdsmarkedets parter været et fælles ønske om at fremrykke indsatsen. Dette ønske har Økonomi- og Erhvervsministeriet imødekommet med regeringsgrundlaget.

Økonomi- og erhvervsministeren har derfor taget initiativ til at etablere midlertidige regionale vækstfora, som skal virke indtil de lovfæstede ”permanente” vækstfora nedsættes pr. 1. april 2006. I den forbindelse har ministeren accepteret den bornholmske anmodning om at få nedsat eget midlertidigt vækstforum.

Målet med arbejdet i det midlertidige vækstforum

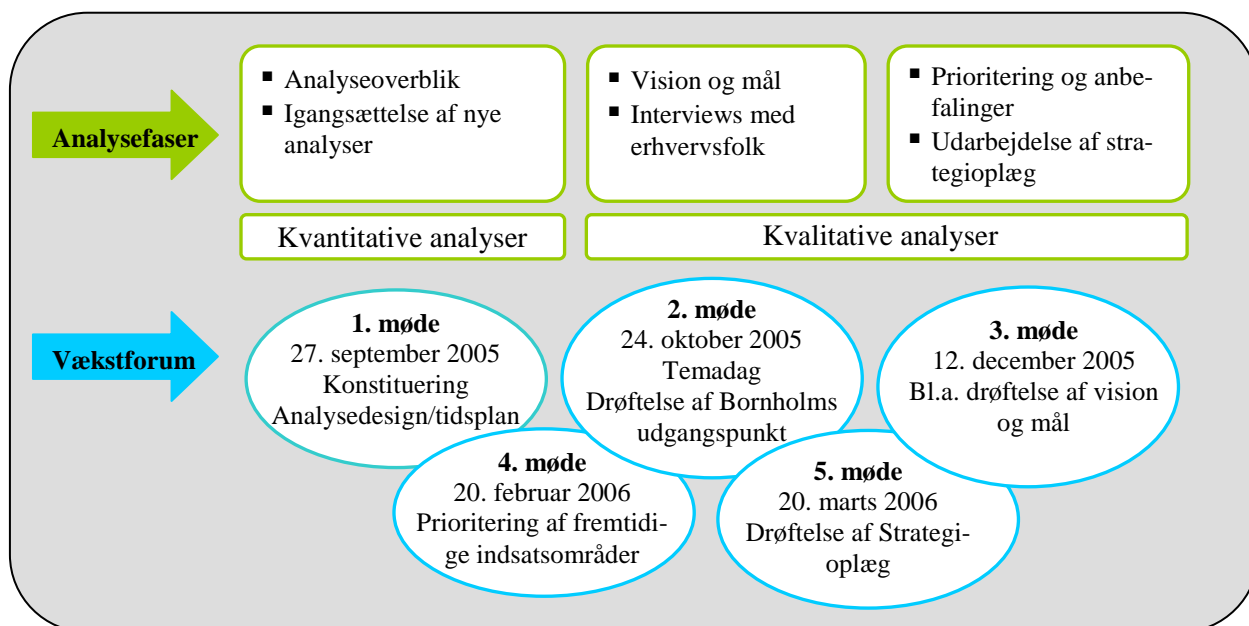
Hovedopgaven for de kommende permanente vækstfora er at udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi. En regional erhvervsudviklingsstrategi skal opstille en vision for, i hvilken retning og i hvilket tempo regionen skal bevæge sig.

For at fastlægge den rette kurs for regionens udviklingsmuligheder er det vigtigt at kende de aktuelle styrker og svagheder, som den enkelte region har. Den fremadrettede indsats skal imødegå de væsentligste regionale udfordringer og sikre, at de regionale ressourcer udnyttes bedst muligt.

Det midlertidige vækstforum udarbejder et strategioplæg for den regionale erhvervsudvikling. Strategioplægget betyder, at det regionale vækstforum pr. 1. april 2006 kan gå direkte til strategiarbejdet. Desuden kan strategioplægget bruges til en bredere inddragelse af virksomheder og borgere i spørgsmålet om, hvad regionen skal leve af.

Der har således overordnet været to elementer i det midlertidige vækstforums arbejde: For det første gennemførelsen af analyser, der giver et indtryk af regionens status med hensyn til præstationer og rammebetingelser på områder med afgørende betydning for den regionale vækst. For det andet en dialog med vækstforums medlemmer og andre regionale resourcepersoner om de regionale udfordringer.

Figur 2.1: Arbejdet i Det midlertidige vækstforum for Bornholm

Strategioplægget er struktureret på følgende måde:

- Kap. 3. beskriver Bornholms udgangspunkt
- Kap. 4. opstiller en vision for arbejdet i det bornholmske vækstforum
- Kap. 5. gennemgår de områder, som indtil videre er prioriteret som indsatsområder
- Kap. 6. beskæftiger sig med fremtiden – hvad skal der ske nu?
- Bilag A. gennemgår igangsatte og kommende analyser om bornholmske forhold.

De prioriterede indsatsområder

Nedenstående tabel gengiver de ni indsatsområder, som Det midlertidige vækstforum for Bornholm har prioriteret. De gennemgås nærmere i kap. 5.

3. BORNHOLMS UDGANGSPUNKT

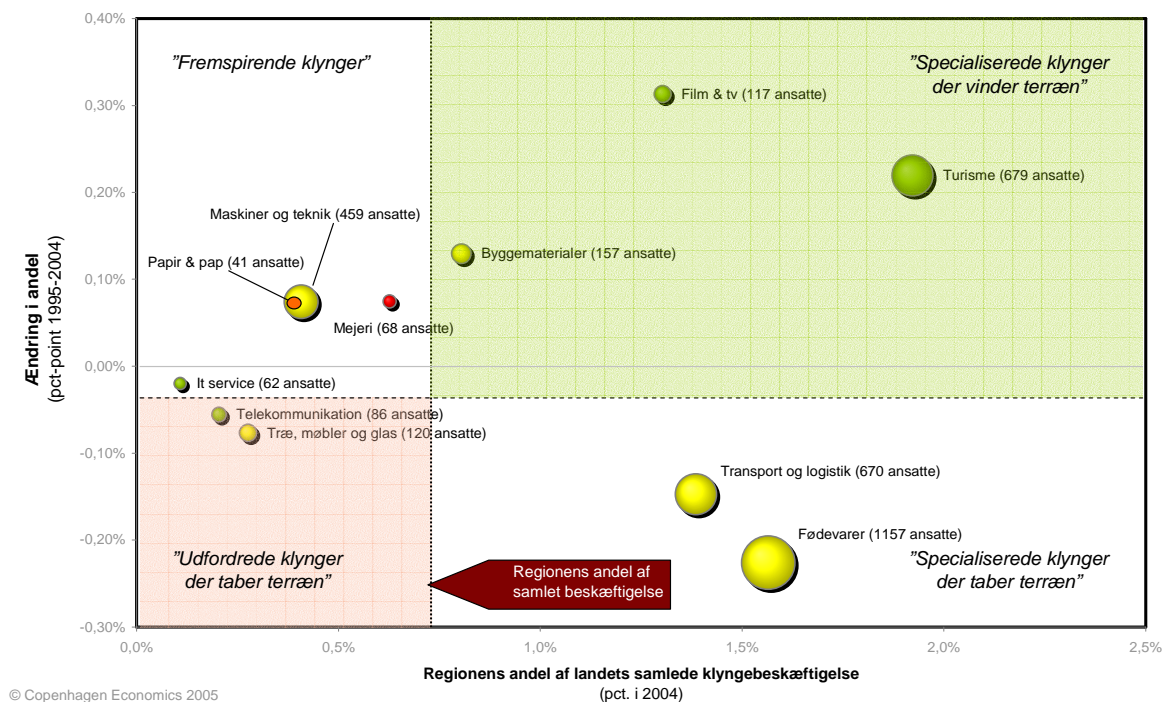
På mange måder har Bornholm et godt udgangspunkt. Bornholm er et stærkt brand, og som det følgende viser, er der fremgang inden for en række erhvervsområder.

Selv om Bornholm også har fået del i den seneste højkonjunktur, står Øen dog stadig over for en række udfordringer:

- Indbyggertallet på Bornholm er faldet i en årrække.
- Også beskæftigelsen på øen er i tilbagegang.
- Ledigheden er væsentlig højere end på landsplan.
- Indkomsten pr. indbygger er væsentligt lavere på Bornholm end på landsplan.
- Uddannelsesniveaut på øen er stigende, men ligger generelt under landsgennemsnittet.

Bornholms erhvervs sammensætning

Figur 3.1

Figur 3.1 er et såkaldt klyngekort (for at læse kortet i den fulde sammenhæng henvises til analysen "Udgangspunktet for vækst på Bornholm - faktabaseret analyse af regionens vigtigste udfordringer" - http://www.ebst.dk/file/3961/udgangspunkt_for_vækst_region_bornholm.pdf).

Klyngeanalysens anvendelighed har været drøftet i vækstforum. Konklusionen er, at klyngeanalysen er et værktøj, der – sammen med andre analyser – hjælper til en forståelse af den erhvervsmæssige sammensætning på Bornholm. Klyngeanalysen ser netop på de konkurrenceudsatte erhverv, som i høj grad er dem, Bornholm skal leve af i fremtiden. Dertil kommer en erkendelse af, at selv om der ikke på nuværende tidspunkt eksisterer store veldefinerede klynger på Bornholm, så er det i vækstforummets interesse at arbejde for, at der på sigt udvikler sig velfungerende klynger i den bornholmske erhvervsstruktur.

Kortet viser, at Bornholm står stærkt inden for en række klynger – eksempelvis turisme, byggematerialer og film og tv. Kortet viser også, at klynger som transport og logistik samt fødevarer – i kraft af deres størrelse – er væsentlige på Bornholm.

Kortet viser regionens specialisering og forandring i de globalt orienterede erhverv, men det indeholder langt fra tilstrækkelig information til at vurdere, hvor potentialet for vækst er størst. Kortet er derfor kun første skridt i analysen af vækstpotentialet i øens erhvervsområder.

Kortet skal læses på følgende måde: for det første angiver boblens størrelse antallet af beskæftigede i klyngen på Bornholm (antal ansatte er samtidig angivet i parentes efter klyngen). For det andet er hver boble farvelagt efter klyngens samlede beskæftigelsesvækst på landsplan. Er klyngen vokset hurtigere end den samlede beskæftigelse i landet er den farvet grøn og farvet rød hvis væksten har været langsommere end på landsplan. De gule bobler er således de klynger, der er vokset på linie med den generelle beskæftigelsesudvikling i landet.

Enkeltvirksomheder vejer forholdsvis tungt i det bornholmske klyngeplot. Det gælder f.eks. mejeri og papir og pap, hvor potentialet til et intenst samarbejde derfor er mindre. I andre brancher kan der være gevinster ved et klyngesamarbejde.

Beskæftigelsen i de turismeerhverv der indgår i turisme-klyngen er steget med cirka 100 personer fra 1995 til 2004. Der er kommet 37 nye arbejdspladser inden for film og tv. Det er således også et område i fremgang på øen, og selvom klyngen målt på antal beskæftigede ikke er gået lige så meget frem som turismen, så er den samlede lønsum vokset næsten lige så meget som inden for turismen, fordi hver ansat i film og tv i gennemsnit årligt tjener næsten 150.000 kr. mere end den gennemsnitlige turisme-ansatte.

Maskiner og teknik er også et område i fremgang på øen, og selvom klyngen endnu ikke er specialiseret, så er klyngen interessant pga. en høj gennemsnitsløn.

For at finde potentialerne for at øge den private sektors lønindkomst er det samtidig væsentligt at kigge på de to store klynger, hvor Bornholm har tabt terræn i forhold til andre danske regioner: fødevarer og transport/logistik. Regionen er fortsat specialiseret i disse erhverv, men har mistet 500 arbejdspladser over perioden. Samtidig udgør transport/logistik 24 procent af den samlede klyngebeskæftigelse og lønnen er over middel, mens fødevarer er den største klynge og udgør 40 procent af Bornholms samlede klyngebeskæftigelse. Derimod er lønnen lidt lavere i forhold til andre klynger i regionen.

Tilsammen beskæftiger klyngerne på Bornholm knap 3.700 personer i 2004 (ca. 19 % af den samlede beskæftigelse på Bornholm). Der har været en nedgang på knap 400 beskæftigede i klyngerne siden 1995.

4. VISION

DET UNIKKE BORNHOLM – VÆKST VIA KREATIVITET OG KVALITET

Det bornholmske vækstforum arbejder ud fra én vision.: DET UNIKKE BORNHOLM – VÆKST VIA KREATIVITET OG KVALITET. Visionen tjener som pejlemærke for en sammenhængende strategisk indsats for at skabe vækst og udvikling på Bornholm.

Det unikke

Bornholms unikke styrkepositioner skal udnyttes til at fremme vækst og udvikling på øen. Det unikke skal afspejles i de bornholmske produkter, og det skal afspejles i de oplevelser, turister og andre besøgende tager med hjem fra Bornholm.

Vækst

Vækst er det helt overordnede mål, og det vurderer vækstforum kan skabes via en satsning på det unikke og det kreative og via fokus på kvalitet. Det afgørende er, at der etableres et strategisk fokus.

Kreativitet

Bornholm skal være Danmarks kreative ø – et kreativt kraftcenter, hvor den unikke geografi, naturen og kulturen udnyttes til at tiltrække og fastholde kreative mennesker og virksomheder.

Bornholm skal være *det kreative alternativ*. Bornholm ønsker – og konkurrencesituationen fordrer - at gøre tingene anderledes, eksempelvis ved at tilbyde:

- alternative fødevarer
- alternative boligformer
- alternativ ældrepleje
- alternative events
- alternative uddannelser
- alternative ferier/konferencer mm.

Kvalitet

Bornholm skal være kendt for kvalitet. Øen er kendt for kvalitetsprodukter inden for en række områder - eksempelvis inden for kunsthåndværk, glas, stentøj, jern og metalindustrien og fødevarer. En strategisk satsning på kvalitetsprodukter og kvalitetsoplevelser skal være et fokusområde i fremtiden.

Opfølgning på visionen

For at overvåge, om arbejdet er på rette vej – altså om de konkrete initiativer, der iværksættes, rent faktisk medvirker til øget vækst - opstille en række overordnede målsætninger – herunder opstilling af konkrete indikatorer til at måle om Bornholm er på rette vej.

Eksempelvis:

- Øge antallet af erhvervsaktive (*Danmarks Statistik*)

- Realøkonomisk vækst + 5 % om året (*Danmarks Statistik*)
- Reduktion af arbejdsløshed til max landsgennemsnittet (*Danmarks Statistik*)
- 200 nye arbejdspladser om året – både via vækst i eksisterende virksomheder og etablering af nye virksomheder (*Danmarks Statistik*)
- Tilbagegangen i befolkningstallet skal som minimum bremses, gerne vendes (*Danmarks Statistik*)
- Hæve det generelle uddannelses- og kompetenceniveau
 - Danmarks bedste folkeskole på Bornholm (*kan måles på flere måder*)
 - 95 % af en årgang skal have en ungdomsuddannelse (*uddannelsesstatistik*)
 - Mindste halvdelen af alle unge skal have en videregående uddannelse (*uddannelsesstatistik*)

Vækstforum vil i den fremtidige proces arbejde videre med en konkretisering af de ovenstående mål. Eksempelvis kan der fokuseres på at placere målene på en tidsakse, så det tydeliggøres, *hvornår* måles skal være opfyldt.

De ni prioriterede indsatsområder, der gennemgås i næste kapitel, skal alle ses som måder at realisere visionen på.

5. PRIORITEREDE INDSATSOMRÅDER

Det midlertidige vækstforum for Bornholm gennemførte den 20. februar 2006 et prioriteringsseminar. Målet var at pege på særligt lovende indsatsområder, som kan indgå i den samlede erhvervsudviklingsstrategi for øen. Det bliver det permanente vækstforums opgave at færdiggøre en sådan samlet erhvervsudviklingsstrategi.

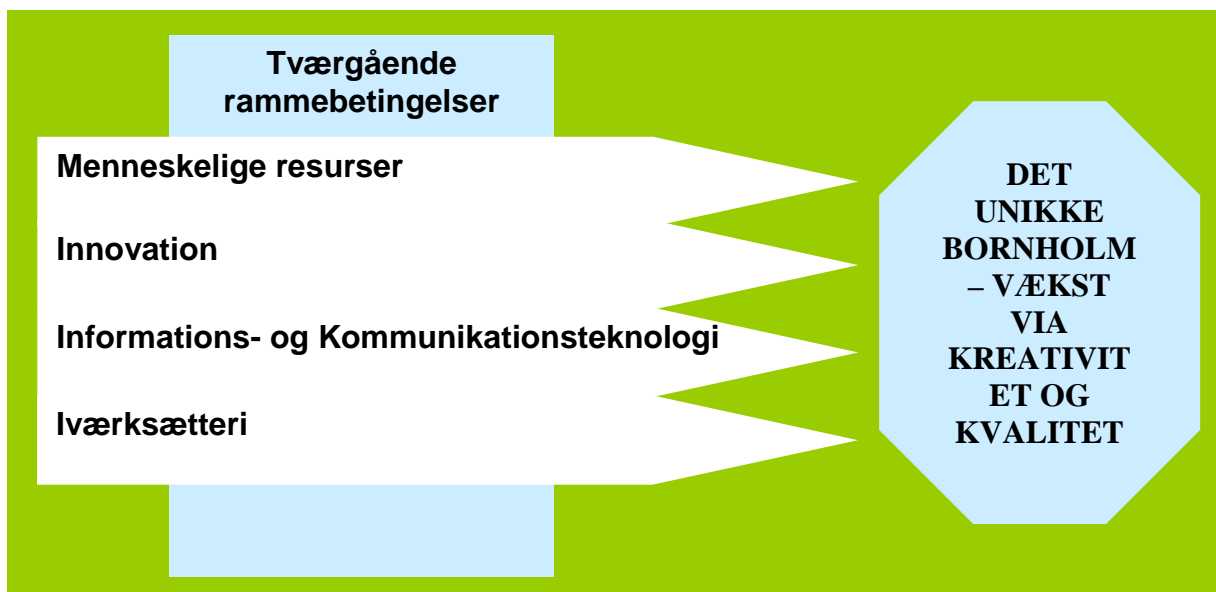
Grundlaget: Virksomhedsundersøgelse blandt 31 virksomheder

Grundlaget for diskussionerne på prioriteringsseminaret var en undersøgelse, som Teknologisk Institut og Center for Regional- og Turismeforskning har gennemført i januar og februar 2006. I undersøgelsen indgår besøg hos 31 bornholmske virksomheder, fordelt på seks erhvervmæssige klynger i eksportorienterede erhverv med fremgang i beskæftigelsen. Desuden indgår interviews med fire fremtrædende erhvervsfremmeaktører på øen.

Fokus på tværgående rammebetingelser og fire vækstfaktorer

Diskussionerne på prioriteringsseminaret blev struktureret af de fire ”vækst drivere” fra den regionale konkurrenceevnemodel, dvs. innovation, menneskelige resurser, IKT og iværksætteri. På baggrund af konklusionerne fra virksomhedsundersøgelsen indgik også en række tværgående rammebetingelser, som er særligt vigtige for udviklingen på Bornholm. De fem grupper af faktorer, som der lægges vægt på, er illustreret i figur 6.1.

Figur 6.1. Tilpasset konkurrenceevnemodel

I dette kapitel præsenteres resultaterne af prioriteringsseminaret, dvs. Det midlertidige vækstforums prioriterede indsatsområder for en styrket erhvervsudvikling på Bornholm. Medlemmerne af Det midlertidige vækstforum har været enige om, at der er behov for mål og konkrete indsatser på alle de fem områder, som indgår i figur 6.1.

A. Tværgående rammebetingelser

Med etableringen af Bornholms Regionskommune og det regionale vækstforum for Bornholm har øen fået en unik mulighed for at udvikle og effektivt gennemføre en overordnet erhvervsudviklingsstrategi.

Indsatsområde 1: En strategisk erhvervsindsats

Det midlertidige vækstforum foreslår på den baggrund, at det permanente vækstforum påtager sig en overordnet koordinerende rolle for den bornholmske erhvervsfremmeindsats, jf. Lov om erhvervsfremme).

Indsatsområde 1: En velorganiseret strategisk erhvervsudviklingsindsats

Overordnede mål

- Vækstforum Bornholm vil styrke erhvervsudviklingen på øen ved at fremlægge visioner, strategier og konkrete forslag og invitere til et bredt samarbejde om deres gennemførelse.
- Vækstforum Bornholm vil løbende inddrage øens virksomheder i debatten om udvikling og gennemførelse af den regionale udviklingsstrategi.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for den bedst mulige organisering og koordinering af indsatsen for erhvervsudvikling på øen (fælles bornholmsk fokus).

Indsatsfelt: Strategi og inddragelse

- Vækstforum Bornholm vil udvikle en bred, langsigtet strategi for erhvervmæssig udvikling af Bornholm. Den brede offentlighed vil få mulighed for at debattere strategien.
- Vækstforum Bornholm vil jævnligt fremlægge analyser, evalueringer, anbefalinger mm., som følger op på strategien, og formulere forslag til nye indsatser. Vækstforummet vil løbende informere offentligheden om vækstforummets mål og aktiviteter.

Indsatsfelt: Organisering og koordinering

- Vækstforum Bornholm vil arbejde på, at anvendelsen af midlerne fra EUs landdistriktsprogram koordineres tæt med anvendelsen af midlerne fra EUs strukturfonde fra 2007.
- Vækstforum Bornholm vil undersøge mulighederne for, at den udførende del af den bornholmske erhvervsfremmeindsats placeres under ét tag for at styrke koordination, samarbejde og synergi på tværs af de forskellige indsatsområder.

Indsatsområde 2: Trafikal tilgængelighed

God tilgængelighed til Bornholm i form af gode og hyppige og så vidt muligt også billige færge- og flyforbindelser er en afgørende rammebetingelse for erhvervsudviklingen på øen. Det midlertidige vækstforum lægger stor vægt på dette indsatsområde:

Indsatsområde 2: God trafikal tilgængelighed

Overordnet mål

- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at tilgængeligheden til øen bliver forbedret. Forbedret tilgængelighed indebærer hurtige og fleksible transportmuligheder til og fra øen, med så lave omkostninger for brugerne som muligt.

Indsatsfelt: Bedre færge- og flyforbindelser og mere effektiv anvendelse af støtte

- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at de offentlige tilskud til færgebetjeningen af øen anvendes, så de giver den bedst mulige tilgængelighed for pengene. En opprioritering af Ystad – Rønne ruten og en nedprioritering af Køge – Rønne ruten er en nærliggende mulighed.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for at fjerne de administrative hindringer, som hæmmer transit-trafikken fra Sjælland over Sverige til Bornholm.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for fortsat hyppige og billige flyforbindelser mellem Rønne og København.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for etablering af flyforbindelser mellem Bornholm og flere storbyer i turistsæsonen, f.eks. Stockholm, Berlin og London.
- Vækstforum vil få belyst de regionale økonomiske konsekvenser af forskellige udviklingsmuligheder for transport til og fra øen.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for effektive og billige passagertruter til det øvrige Danmark, Tyskland, Polen og Sverige.

Indsatsfelt: Effektive og billige fragtruter

- Vækstforum Bornholm vil arbejde for effektive og billige fragtruter til det øvrige Danmark, Tyskland, Polen og Sverige.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at der er konkurrence på fragtmarkedet og for lige konkurrencevilkår for udbyderne af fragtransport.

Indsatsområde 3: Markedsføring af Bornholm

Der er i de senere år sket en styrkelse af den koordinerede markedsføring af Bornholm. Imidlertid er der et potentiale i en yderligere styrkelse af markedsføringen af øen, rettet ikke blot imod turisme og promovering af fødevarer, men også imod at tiltrække kvalificeret arbejdskraft og nye grupper af tilflyttere mere generelt, samt potentielle investorer og iværksættere. Det midlertidige vækstforum for Bornholm prioriterer dette indsatsområde højt.

Indsatsområde 3: Markedsføring af Bornholm**Overordnet mål**

- Vækstforum Bornholm vil stille sig i spidsen for udviklingen af en overordnet strategi for branding og markedsføring af øen som et godt sted at bo, drive virksomhed og holde ferie, deltage i konferencer mm. I henhold til den opstillede vision (kap. 4) skal markedsføringen af Bornholm fokusere på de unikke, de kreative og de kvalitetsmæssige aspekter ved Bornholm.

Indsatsfelt: Branding af Bornholm

- Vækstforum Bornholm vil nedsætte en arbejdsgruppe, der med bistand fra relevante eksperter vil komme med oplæg til, hvordan Bornholm skal brandes.
- Vækstforum Bornholm vil tilskynde til, at såvel offentlige myndigheder og virksomheder som private virksomheder gør brug af materialer udformet i forbindelse med brandingstrategien.
- Vækstforum Bornholm vil uddele en årlig "BrandingBornholm"-pris, til den offentlige eller private virksomhed, som på den bedste måde har bidraget til den overordnede branding af Bornholm over for omverdenen.

Indsatsfelt: Måltrettet markedsføring og støtte til salg / eksport

- Vækstforum Bornholm vil støtte videreførelsen og styrkelsen af markedsføringsinitiativet *Destination Bornholm*. På baggrund af den turismestrategi, Vækstforum Bornholm i øjeblikket udarbejder, kan Destination Bornholm udforme et oplæg til en flerårig handlingsplan og budget herfor, som kan diskuteres med vækstforummet.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for en videreførelse af ordningen med en "fødevarerambassadør" for Bornholm.
- Vækstforum Bornholm vil, inden for rammerne af den relevante lovgivning, arbejde for at der etableres en ordning for eksportudvikling, hvor eksperter i praktisk eksportudvikling kan fungere som udviklingsmedarbejder mht. eksportudvikling i en afgrænset periode i virksomheder, som ønsker at satse på eksportvækst.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at der gennemføres aktiviteter målrettet mod at styrke små og mellemstore virksomheders arbejde med afsætning, herunder samarbejde med grossister.

B. Menneskelige resurser

Udviklingsbehovene inden for området menneskelige resurser findes på flere områder på Bornholm. Det midlertidige vækstforum prioriterer på den baggrund de følgende indsatser højt:

Indsatsområde 4: Styrkelse af det generelle uddannelsesniveau

Der er for det første behov for en generel højnelse af uddannelsesniveaet på øen. Det generelle uddannelsesniveau er for lavt, og der er en for stor andel af hver ungdomsårgang, som ikke opnår en kompetencegivende uddannelse.

Indsatsområde 4: Styrkelse af uddannelsesniveaet på Bornholm

Overordnede mål

- Vækstforum Bornholm vil arbejde for at højne det generelle uddannelsesniveau på øen. I overensstemmelse med Globaliseringsrådets tanker betyder dette eksempelvis, at 95 % af en årgang skal have en ungdomsuddannelse, og at mindst halvdelen af alle unge skal have en videregående uddannelse.

Indsatsfelt: Efter- og videreuddannelse

- Forummet vil arbejde for, at midlerne i den aktive beskæftigelsespolitik anvendes effektivt til opkvalificering af ledige, også ledige som er berørt af sæsonarbejdsløshed.
- Forummet vil stille sig i spidsen for en gennemgang af de aktiviteter, der pt. sikrer en høj gennemførelsesprocent af de unge i uddannelsessystemet, og – hvor behovet viser sig – tage initiativ til nye aktiviteter, som skal styrke gennemførelsen.
- Forummet vil arbejde for, at virksomhederne stiller relevante praktikpladser til rådighed for de unge.

Indsatsområde 5: Styrkelse af virksomhedernes uddannelsesindsats

Virksomhedsundersøgelsen peger på, at der er behov for en styrkelse af kompetencerne i øens virksomheder, både på lederniveau og blandt medarbejderne.

Indsatsområde 5: Styrkelse af virksomhedernes uddannelsesindsats

Overordnet mål

- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at virksomhederne øger deres efter- og videreuddannelsesindsats.

Indsatsfelt: Gennemgang af og information om uddannelses tilbud

- Vækstforummet vil tage initiativ til, at udbuddet af efter- og videreuddannelse på øen gennemgås i samarbejde med repræsentanter for erhvervslivet, og at der - hvis gennemgangen peger på behovet - udvikles uddannelses tilbud målrettet virksomhedernes behov.
- Vækstforummet vil arbejde for, at der gennemføres en kampagne, som skal informere virksomheder på øen om de uddannelsesmuligheder, som er til rådighed.

Indsatsfelt: Lederudvikling i bornholmske virksomheder

- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at bornholmske virksomhedsledere styrkes gennem målrettede lederudviklingstilbud.
- Forummet vil tage initiativ til, at der skabes lederudviklingsprogrammer, som er målrettet behovene inden for de vigtigste erhvervsmæssige områder på Bornholm.
- Forummet vil arbejde for, at der inden for lovgivningens rammer etableres gunstige rammevilkår for virksomheder, som ønsker at give deres ledere en relevant kompetencegivende uddannelse.
- Forummet vil tage initiativ til, at relevante tilbud markedsføres offensivt.

Indsatsområde 6: Tiltrækning af kvalificeret arbejdskraft

Virksomhedsundersøgelsen peger på, at mangel på kvalificeret arbejdskraft på visse områder er et problem for den erhvervmæssige udvikling på Bornholm. På den baggrund prioriterer Det midlertidige vækstforum det følgende indsatsområde:

Indsatsområde 6: Tiltrækning af kvalificeret arbejdskraft

Overordnet mål

- Vækstforum Bornholm vil arbejde for at tiltrække flere personer med relevante videregående uddannelser til øen.

Indsatsfelt:

- Vækstforum Bornholm vil tage initiativ til en målrettet kampagne for at tiltrække kvalificeret arbejdskraft. Kampagnen kan gennemføres på Sjælland, i Sydsverige, i det nordlige Tyskland og i det nordlige Polen og kan være rettet mod de mest efterspurgte grupper af medarbejdere. Kampagnen kan understøtte branding af Bornholm som f.eks. et godt, smukt, billigt og trygt sted at bo og arbejde.
- Vækstforum vil i samarbejde med Bornholms Regionskommune arbejde for, at der ved gennemgangen af kommune- og lokalplanlægning skabes nye muligheder for opførelse af tidssvarende og attraktive boliger på øen.
- Vækstforummet vil arbejde for, at bornholmske virksomheder, hvor det er relevant, søger at rekruttere kvalificeret arbejdskraft uden for øens grænser og at rammebetingelserne herfor er gode.
- Forummet vil tage initiativ til, at der etableres en database over unge, der flytter fra øen mhp. at uddanne sig, samt andre personer med en særlig tilknytning til Bornholm. Databasen kan anvendes i forbindelse med tiltrækning af relevant arbejdskraft, men også i forbindelse med mere generel markedsføring af øen.
- Forummet vil arbejde for, at bornholmske virksomheder gør brug af tilstedeværende ordninger - eksempelvis *videnpiloter* fra programmet "Viden Flytter Ud".

C. Innovation

Innovation på Bornholm er drevet af priskonkurrence, af kundebehov og af virksomhedslederes evne og vilje til at udvikle deres virksomheder.

Indsatsområde 7: Innovation skal fremmes på bornholmske vilkår

Innovation i bornholmske virksomheder bør på den baggrund fremmes på bornholmske vilkår, dvs. med udgangspunkt i praktisk produktudvikling, praktisk erfaringsudveksling og lignende.

I den forbindelse er det vigtigt, at gøre opmærksom på, at de bornholmske erhvervsklynger endnu kun er klynger af navn og ikke af gavn: Der er behov for at styrke virksomhedernes samarbejde om udvikling, på virksomhedernes præmisser

På den baggrund prioriterer Det midlertidige vækstforum den følgende indsats mht. innovation:

Indsatsområde 7: Klyngebaseret innovation

Overordnet mål

- Vækstforum Bornholm ønsker at fremme innovation – eksempelvis både bruger- og medarbejderdrevet innovation - og udvikling i øens virksomheder gennem klyngedannelse og netværk.
- Vækstforummet prioriterer at understøtte de virksomheder, som har viljen til at udvikle sig.

Indsatsfelt: Klyngedannelse og innovation i netværk

- Vækstforum Bornholm vil tage initiativ til, at der skabes samarbejde mellem relevante grupper af virksomheder om udvikling og innovation. Forummet vil facilitere dannelse af netværk gennem praktisk bistand. Forummet vil tage initiativ til at stimulere udviklingsorientering i virksomhederne og i netværkene ved at få præsenteret relevante ”succeshistorier” fra innovative virksomheder.
- Forummet vil arbejde for brobygning mellem virksomheder og relevante videninstitutioner eller ”videnvirksomheder”. Brobygningen kan foregå inden for rammerne af klynge-samarbejder og kan understøttes af Bornholms Erhvervscenter og Bornholms Erhvervsskole.

Indsatsfelt: Bruger- og medarbejderdrevet innovation

- Vækstforum Bornholm vil tage initiativ til en styrkelse af bruger- og medarbejderdrevet innovation – eksempelvis inden for turismesektoren.
- Forummet vil tage initiativ til, at der udarbejdes et oplæg om, hvordan bruger- og medarbejderdrevet innovation bedst muligt kan fremmes. Fokus vil eksempelvis være på aktuelle og potentielle brugeres oplevelse, ønsker og behov i forhold til Bornholm som turistdestination, og på muligheder for udvikling af ydelser og produkter på den baggrund.
- Forummet vil tage initiativ til at gennemføre de relevante aktiviteter og opnå de resultater, som oplægget peger på.

D. Informations- og kommunikationsteknologi

Der er sket en betydelig udvikling på Bornholm i de senere år mht. udbredelse og anvendelse af IKT. Et godt samspil mellem den offentlige og den private sektor og erfaringerne fra Digitalt Bornholm har været vigtige i den forbindelse.

Samtidig er bornholmske virksomheder dog som hovedregel kun praktiske brugere af IKT, og anvendelse af IKT indgår ikke som et væsentligt konkurrenceparameter for dem. Virksomhedernes konkurrenceevne kan derfor ofte styrkes gennem en mere udstrakt eller innovativ anvendelse af IKT.

Det midlertidige vækstforum for Bornholm prioriterer på den baggrund det følgende indsatsområde:

Indsatsområde 8: Styrket anvendelse af IKT i virksomhederne

Indsatsområde 8: Styrket anvendelse af IKT i virksomhederne

Overordnet mål

- Vækstforum Bornholm vil arbejde for at øge bornholmske virksomheders anvendelse af IKT på måder, som kan styrke virksomhedernes konkurrenceevne.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for øget beskæftigelse i IKT-sektoren.

Indsatsfelt: Infrastruktur og støtte til virksomhedernes IKT-anvendelse

- Vækstforummet vil arbejde for den bedst mulige IKT infrastruktur på øen. Målet er, at adgangen til bredbånds-internetforbindelser er lige så god som i København, og at prisen for bredbåndsadgangen er den laveste i Danmark.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at der etableres en pulje, som inden for en nærmere bestemt ramme kan finansiere uafhængig vurdering og rådgivning af virksomheder i forbindelse med deres anvendelse af IKT.
- Forummet vil indstifte en særlig IKT-pris, som tildeles en lille eller mellemstor virksomhed, der er gået i spidsen med hensyn til anvendelse af IKT på nye områder eller med særlige resultater.
- Forummet vil fremme erfaringsudveksling mellem virksomheder om anvendelse af IKT.

E. Iværksætteri

Bornholm har gjort en indsats for iværksættere, som er på linje med indsatsen i mange andre regioner i Danmark. Samtidig er der dog uudnyttede muligheder for at øge interessen for at starte egen virksomhed på Bornholm, ligesom dele af den nuværende iværksætterrådgivning kan styrkes, så den bliver mere orienteret imod praktisk udvikling af nystartede eller unge virksomheder på øen.

Det midlertidige vækstforum for Bornholm foreslår på den baggrund at det følgende indsatsområde prioriteres:

Indsatsområde 9: En styrket iværksætterindsats

Indsatsområde 9: En styrket iværksætterindsats

Overordnet mål

- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at flere vælger at starte egen virksomhed.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at flere nystartede virksomheder overlever og vokser.
- Vækstforum vil arbejde for gode rammer for generationsskifte.

Indsatsfelt: Mentornetværk og fokus på iværksætteri i uddannelsessystemet

- Vækstforum Bornholm vil tage initiativ til at danne et ”mentornetværk”, bestående af virksomhedsledere fra veletablerede bornholmske eller andre virksomheder. Mentorerne kan fungere som rådgivere for personer, der starter ny virksomhed.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for gunstige økonomiske rammebetingelser, så nye virksomheder i nærmere bestemt omfang kan trække på rådgivning fra sådanne mentorer.
- Vækstforum Bornholm vil sætte fokus på iværksætteri som en særlig erhvervsmulighed blandt unge. Forummet vil arbejde for, at iværksætteri i højere grad kommer til at indgå som en integreret del af unges normale uddannelsesforløb – eksempelvis allerede i folkeskolen. Forummet vil tage initiativ til en årlig iværksætterdag blandt unge på de bornholmske ungdomsuddannelser.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for at fremme iværksætterpotentialet blandt lønmodtagere i eksisterende virksomheder, gennem tiltag både over for lønmodtagerne og over for virksomhedslederne.
- Vækstforum Bornholm vil arbejde for, at der etableres et iværksætterhus (indeholdende bl.a. erhvervsservice) lokalt på Bornholm, så bornholmske iværksættere ikke henvises til Københavnsområdet, hvis de skal gøre brug af resurserne i et iværksætterhus.

6. DEN VIDERE PROCES

Den 1. april 2006 etableres regionale vækstfora i alle regioner samt på Bornholm.

Bornholms Vækstforum skal operere inden for rammerne af lov om erhvervsfremme og har til opgave inden for de nationale rammer

- at udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi for øen
- at overvåge de regionale og lokale vækstvilkår samt
- at udvikle og afgive indstilling om medfinansiering af regionale erhvervsudviklingsaktiviteter inden for den fastlagte erhvervsudviklingsstrategi

Status

Bornholms kommunalbestyrelse har udpeget medlemmerne til Bornholms Vækstforum.

Første møde i vækstforummet finder sted den 19. april 2006. Ved dette møde skal der bl.a. ske indstilling til Kommunalbestyrelsen omkring konstituering samt vedtages en forretningsorden.

Bornholms Vækstforum skal i tiden fra 1. april 2006 og året ud udarbejde en erhvervsudviklingsstrategi for Bornholm. Dette sker med udgangspunkt i det grundlag, der er udarbejdet af Det midlertidige vækstforum, samt ud fra de supplerende analyser, der igangsættes i forlængelse af det midlertidige vækstforums afsluttende møde den 20. marts 2006.

Sekretariatet vil i det fremtidige arbejde foreslå, at der arbejdes videre ud fra en systematik omkring indsatsområder og erhvervsmæssige styrkeområder (se nedenstående tabel), samt at der sker en yderligere gennemarbejdning af tidligere og nye rapporter samt analyser, herunder at der gives en større bevågenhed til den udarbejdede SWOT-analyse fra december 2004.

UNIK – KREATIVITET - KVALITET

Indsatsområder <i>Erhvervmæssige styrkepositioner</i>	Forskning og innovation	Anvendelse af ny teknologi	Iværksætter	Menneskelige ressourcer	Markante satsninger
<i>Fødevarer</i>					
<i>Turisme- og oplevelsesøkonomi</i>					
<i>Maskiner og teknik</i>					
<i>Transport og logistik</i>					
<i>Bygge og anlæg</i>					
<i>Medier og kommunikation</i>					
<i>Andre væksthverv</i>					

Sekretariatet vil på baggrund af vækstforummets ønsker for prioriteringer komme med forslag til mulig nedsættelse af undergrupper, arbejdsgrupper m.v.

Bornholms Regionskommune stiller sekretariat til rådighed for vækstforummet. Sekretariatet refererer til formandskabet for vækstforummet. Andre aktører vil også indgå i visse dele af sekretariatsbetjeningen, herunder Erhvervs- og Byggestyrelsen, lokale erhvervsfremmeaktører samt interesserede erhvervsorganisationer m.fl.

Der vil i det videre arbejde blive lagt stor vægt på åbenheden omkring arbejdet i Bornholms Vækstforum. Den etablerede hjemmeside på www.brk.dk, hvor der er en forsideknop med henvisning til "Vækstforum", vil således fortsætte med at blive opdateret.

BILAG A: IGANGSATTE ANALYSER

Hvert af de nedsatte midlertidige vækstfora modtog – fra økonomi- og erhvervsministeren - et tilskud på 1 million kroner til gennemførelse af nødvendige eksterne analyse- og formidlingsaktiviteter.

Tabellen herunder viser den samlede anvendelse af analyse-midlerne. I det følgende gives en kort beskrivelse af analysernes indhold.

Analyse/Rapport	Andel af 1 mio.	Regionalfond	I alt
Sammenfatning af analyser	32.000		32.000
Turismestrategi	267.500	267.500	535.000
Barrierer og muligheder for vækst	211.200	211.200	422.400
Oplæg + rejse konsulent	10.045		10.045
Nedenstående indstilles til mødet den 20. marts 2006			
Barrierer og muligheder inden for landbruget	50.000		50.000
Barometer for Bornholm	377.555		377.555
Brobygning mellem uddannelser og erhverv	51.700		51.700
I alt	1.000.000	478.700	1.478.700

A. Oversigt over eksisterende relevante analyser

Det midlertidige vækstforum for Bornholm har haft et særligt udgangspunkt i forhold til de øvrige vækstfora. Der har således igennem flere år været et bredt samarbejde om øens erhvervsudvikling - dels i Erhvervsknudepunktet, dels i Det regionale vækstsamarbejde for Bornholm og dels i Det regionale Strukturfondsudvalg. Og der er i den forbindelse blevet udarbejdet flere analyser over øens udviklingsmuligheder på en række felter.

Det var derfor helt naturligt, at Det midlertidige vækstforum for Bornholm som en af sine første beslutninger valgte at få udarbejdet en oversigt over eksisterende aktuelle og relevante analyser, undersøgelser m.v. af Bornholms udviklingsmuligheder.

Oversigten herunder sammenfatter resultater og anbefalinger fra en række rapporter og analyser og relaterer dem til de indsatsområder, der i Lov om erhvervsfremme er angivet som de områder, hvor regionerne kan medfinansiere aktiviteter:

1. Innovation, videndeling og videnopbygning
2. Anvendelse af ny teknologi
3. Etablering og udvikling af nye virksomheder
4. Udvikling af menneskelige ressourcer og regionale kompetencer
5. Vækst og udvikling i turismeerhvervet
6. Udviklingsaktiviteter i yderområderne

1. Innovation, videndeling og videnopbygning

- Styrkelse af samarbejde mellem lokale virksomheder og videninstitutioner og partnere i centerområder
- Mere og bedre efter- og videreuddannelse
- Udvikling af nye uddannelser
- Flere veduddannede medarbejdere til virksomhederne
- Øget brug af medarbejdernes udviklingstalenter
- Fremme af iværksætteres muligheder
- Innovation i eksisterende virksomheder
- De små virksomheders særlige behov

2. Anvendelse af ny teknologi

- Intensiveret indførelse af IKT og IKT-baserede arbejdsgange og forretningsstrategier i erhvervslivet som helhed
- Udvikling af IKT-branchens kompetencer, produkter, markeder og netværksrelationer
- Etablering af IKT-uddannelser og andre videnmæssige infrastrukturer og netværker

3. Etablering og udvikling af nye virksomheder

- Rådgivning rettet mod de enkelte brancher
- Støtte til specialiseret finansiel og juridisk rådgivning
- Forbedre rammebetingelserne for vækstdriverne, f.eks. bedre erhvervsservice og uddannelsesudbud
- Ændring af sammensætning af Bornholms befolkning gennem tilflytning
 - Iværksætteri
 - Større udbud af højtuddannede
 - Ændret efterspørgsel på produkter og ydelser
- Tag udgangspunkt i eksisterende styrker inden for f.eks. fødevarer, turisme og virksomheder med nicher inden for industrien

4. Udvikling af menneskelige ressourcer og regionale kompetencer

- Bornholm som uddannelses-ø
- Udvikling af Bornholms Akademi
- Udvikle unik viden og uddannelser
- Udvikling af international del af forretningslivet
- Udbygning af uddannelsesmuligheder
- Forbedre øens studiemiljø

5. Vækst og udvikling i turismeerhvervet

- Brug øens attraktivitet (naturen) bedre
- Udvikling af nye produkter
- Professionalisering af af de små turismevirksomheder
- Tættere samarbejde blandt turismeaktører
- Bedre udnyttelse af nye markeder

6. Udviklingsaktiviteter i yderområderne

Se øvrige – hele Bornholm er et yderområde

B 1. Turismestrategi

Bornholm har en stærk position inden for turismen, men øen har manglet en samlende turismestrategi. Der har således været et stort behov for at få samlet både offentlige og private aktører med henblik på at skabe en fælles opfattelse af ikke alene fremtiden for Bornholms turisme, men også turismen i Bornholms fremtid – og vejen dertil.

Som en af de allerførste analyseopgaver besluttede Det midlertidige vækstforum at få iværksat et arbejde med henblik på at få udformet en turismestrategi for Bornholm. Center for Regional- og Turismeforskning står for opgaven, der ventes afsluttet i september 2006.

Status for arbejdet

1. Workshops

To planlagte workshops er afholdt. Den 24. januar og den 28. februar 2006.

Konsekvenserne af megatrends og de udvalgte scenarier indarbejdes i den eksterne del af den strategiske analyse, der også omfatter konkurrencesituationen samt udviklingen i markeder og kunder og bliver et af fire afsnit i den endelige turismestrategi.

2. Beskrivelse af Bornholms turisme i dag

Beskrivelsen af Bornholms turisme i dag udgør den strategiske analyse af de interne forhold og forholder sig til Bornholms turismes markedsorientering, organisering, processer, ressourcer samt de økonomiske og beskæftigelsesmæssige resultater. Denne beskrivelse er færdig og har form af et kompendium af den eksisterende viden om Bornholms turisme og en sammenfatning, der stadig er under færdigredigering. I den endelige strategi vil denne del blive præsenteret som en introduktion til Bornholms turisme i dag: Hvordan går det, hvilke styrker og svagheder er der?

3. *Selve strategidelen*

Center for Regional- og Turismeforskning har mellem de to workshops afholdt to møder med henholdsvis Destination Bornholms markedsføringsudvalg og regionskommunens repræsentanter for at indhente og sammen strukturere forslagene til mission, vision, strategiske indsatsområder, målsætninger, handlingsplaner og resultatmål.

Forslag til mission, vision og strategiske indsatsområder og målsætninger drøftes i Det midlertidige vækstforum på mødet d. 20. marts 2006, og vækstforums anbefalinger og tilbagemeldinger indgår i færdigbearbejdelsen af strategien.

I perioden mellem det sidste møde i Det midlertidige vækstforum og det første møde i det permanente vækstforum er det planen, at strategiens handleplaner med tilknyttede resultatmål samt forslag til overvågning og opfølgning på strategien skal uddybes i en række tematiserede arbejdsgrupper sammensat af repræsentanter for erhvervet, offentlige myndigheder og andre relevante aktører i forhold til de konkrete indsatsområder.

B 2. **Analyse om Bornholm i kultur- og oplevelsesøkonomien**

Sideløbende med at vækstforummet har iværksat et turismestrategi-arbejde, har der været fokus på det analyseprojekt, Bornholms Regionskommune igangsatte i juni 2005 om "Bornholm i kultur- og oplevelsesøkonomien".

Projektet, der blev finansieret af regionskommunen sammen med tilskud fra Konkurrenceevnepakken, har et budget på i alt 500.000 kr. Konsulentvirksomheden Kultur & Kommunikation afsluttede projektet i februar 2006 og vil fremlægge analysens konklusioner ved mødet i vækstforummet 20. marts 2006.

Det overordnede mål for projektet er at undersøge oplevelsesøkonomien på Bornholm og fremkomme med forslag, som kan bidrage til at skabe økonomisk vækst og arbejdspladser på øen. Arbejdet har inddraget mere end 100 nøglepersoner, institutioner og virksomheder på Bornholm i form af deltagelse i interviews, workshops, møder og arbejdsgrupper.

Beskæftigelsen i oplevelsesøkonomien er stor på Bornholm, og den skaber en betydelig værditilvækst i de underliggende serviceerhverv. Der er stor iværksætterlyst og traditionelle industrier som metal og træ kan, i lighed med fødevarerhvervene, anvende oplevelsesøkonomiens kompetencer til at produktudvikle og skabe innovation og herved øge omsætning og indtjening.

Bornholm er et stærkt brand med unikke naturressourcer og stor historisk oplevelsesværdi. En alvorlig trussel er, at omstillingen fra industrisamfund til videns- og oplevelsesøkonomien går for langsomt. Derfor er udviklingen af uddannelser, forskning og oplevelsesbaserede produkter vigtig sammen med udviklingen af en stærk iværksætterkultur.

I kultur- og oplevelsesprojektet er der formuleret følgende tre strategiforslag:

1. Produktstrategi:

Bornholm skal konkurrere på kvalitet, originalitet og oplevelse frem for pris

Indsats: turisme, landbrug og fødevarer, industri, handel og service

Rammebetingelser: menneskelige ressourcer, innovationsgrad, kreativitet

2. Klyngestrategi:

Bornholm skal forstærke indsatsen for at tiltrække kreative mennesker og virksomheder

Indsats: udbygning af uddannelser, igangsætning af markedsførings- og netværksaktiviteter, fokus på design.

Rammebetingelser: social kapital, kreativitet, iværksætteri

3. Netværksstrategi:

Bornholm skal udvikle sig gennem netværk

Indsats: anvendelse af netværk som bærende organisationsform i udviklingsstrategier og -projekter.

Rammebetingelser: IKT, menneskelige ressourcer, social kapital

C 1. Interviewrunden med bornholmske virksomhedsledere

For at få et billede af ”det virkelige liv” i øens virksomheder, besluttede Det midlertidige vækstforum at gennemføre en interviewrunde blandt øens virksomhedsledere. Målet med interviewene var at få identificeret potentialer og barrierer for øget vækst i øens erhvervsliv, eller bogstavelig talt at komme ud og høre virksomhedernes oplevelse af virkeligheden.

31 bornholmske virksomheder inden for flg. seks erhvervsmæssige ”klynger” deltog:

- fødevarer
- transport og logistik
- turisme og oplevelsesøkonomi
- maskiner og teknik
- Bygge og anlæg
- Medier og kommunikation

Endvidere deltog fire af øens erhvervsfremmeaktører i undersøgelsen.

Der var som udgangspunkt fokus på de fire overordnede vækstdrivere:

- Menneskelige ressourcer
- Innovation
- Information og Kommunikationsteknologi (IKT)
- Iværksætteri

Som interviewrunden skred frem, viste der sig hurtigt et behov for også at fokusere på en række overordnede rammebetingelser for øens erhvervsudvikling, herunder:

- Politisk sammenhængs- og handlekraft
- Trafikal tilgængelighed
- Overordnet markedsføring af Bornholm

For hvert af områderne blev der opstillet forslag til overordnede mål for vækstforummet, mulige konkrete indsatser for strategi og inddragelse samt mulige konkrete indsatser for organisering og koordinering.

C 2. Prioriteringsseminaret 20. februar 2006

Interviewrunden dannede grundlag for rapporten ”Vækst på Bornholm – barrierer og muligheder”, der blev anvendt som et idé- og debatoplæg ved et prioriteringsseminar i Det midlertidige vækstforum 20. februar 2006.

Samtlige interviewede virksomheder samt erhvervsfremmeaktører var inviteret med ved præsentationen af rapporten. Efterfølgende drøftede og prioriterede vækstforummets medlemmer mulige konkrete indsatsområder for hver af de fire vækstdrivere: Menneskelige ressourcer, innovation, informations- og kommunikationsteknologi samt iværksætter.

D. Kommende analyser

Ved mødet i vækstforummet 20. marts 2006 ventes medlemmerne at godkende sekretariatets indstilling om at igangsætte følgende tre supplerende analyser:

D 1. Barrierer og muligheder for vækst inden for landbruget

Som konsekvens af, at udviklingsmulighederne i landbrugserhvervet ikke var særlig grundigt belyst i rapporten ”Vækst på Bornholm - barrierer og potentialer”, anbefales en tillægsanalyse på dette område. Der vil samtidig ske en vurdering af en række projektforslag fremsendt af landbruget, ligesom der vil blive trukket linjer tilbage til analysen fra 1996 om rammebetingelser og udviklingsmuligheder i Bornholms landbrug.

D 2. Barometer for Bornholm

Det midlertidige vækstforum har efterlyst en afdækning af *værditilvæksten* i de bornholmske virksomheder med henblik på at prioritere de virksomheder/erhverv, hvor indtjeningen er høj. I samme forbindelse har der været efterlyst viden om de enkelte erhvervs *multiplikatorvirkning* på den bornholmske økonomi. Og endelig har vækstforummet spurgt ind til en *cost/benefit-analyse af transportforholdene* til og fra øen. Det vurderes, at disse data kan indhentes gennem udviklingen af et såkaldt barometer for Bornholm, der løbende skal overvåge øens vækstvilkår.

D. 3. Brobygning mellem uddannelser og erhverv

Adgang til uddannelse og kompetenceudvikling er en af de væsentligste rammebetingelser for det private og det offentlige erhvervslivs udviklingsmuligheder. Formålet med analysen er at give Bornholms Vækstforum det bedst mulige grundlag for at vurdere, hvordan efter- og videreuddannelsesindsatsen på Bornholm bedst styrkes, således at de bornholmske virksomheder får mest mulig kompetenceudvikling for deres ressourcer.